

MONITORING MEDIJSKE SCENE U SRBIJI

ZA MESEC FEBRUAR 2024. GODINE

UVOD

Monitoring medijske scene izrađuje se s ciljem kontinuiranog praćenja događaja i procesa koji utiču na stanje medijskih sloboda u Republici Srbiji. Autori monitoringa bave se: slobodom izražavanja; praćenjem implementacije postojećih propisa; usvajanjem novih propisa, ali i izmenama i dopunama aktuelnih, kako iz oblasti medija, tako i iz drugih oblasti koje na direktan ili indirektan način utiču na slobodu medija; kao i analizom SLAPP tužbi (strateških tužbi protiv učešća javnosti) usmerenih prema novinarima i medijima.

Za izradu monitoringa koriste se javno dostupni podaci, podaci dobijeni od novinara, urednika i drugih medijskih radnika, novinarskih udruženja i medijskih asocijacija, kao i od državnih i nedržavnih organa.

I SLOBODA IZRAŽAVANJA

Sredinom februara Nezavisno udruženje Novinara Srbije (NUNS) objavilo je izveštaj [Sloboda izražavanja i medijski pluralizam 2023, Alternativni izveštaj o sprovođenju revidiranog akcionog plana za Poglavlje 23](#). Zaključak izveštaja jeste da se stanje po pitanju medija nije poboljšalo i da ocene iz [Izveštaja o sprovođenju Revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23](#), kojima se aktivnosti uspešno realizuju, zapravo ne odražavaju realnu sliku o stanju slobode medija i bezbednosti novinara. U istraživanju se ukazuje na činjenicu da su novinari i dalje žrtve različitih vrsta pritisaka, targetiranja i klevetničkih kampanji, koje naročito vode javni funkcioneri, čime otežavaju trenutnu situaciju u kojoj se novinari nalaze i podstiču napade na njih. Kada je reč o novim medijskim zakonima usvojenim 2023. godine (Zakon o javnom informisanju i medijima i Zakon o elektronskim medijima), rečeno je da zakoni sadrže (i) pozitivna rešanja, pri čemu je ključno pitanje koje se tim povodom postavlja: Na koji će se način zakoni sprovoditi, ukoliko se zna da je upravo (dosledna) primena propisa bila glavni problem s prethodnim. I pored (pozitivnih) izmena, koje mogu da dovedu do boljih uslova za ostvarivanje slobode medija, pojedine odredbe ocenjene su kao odredbe koje stoje u suprotnosti sa Medijskom strategijom, međunarodnim standardima i Direktivom o audiovizuelnim medijskim uslugama, uz napomenu da uticaj tih odredaba može biti od ključnog značaja za unapređenje slobode medija u Srbiji. „Posebno zabrinjava vraćanje države u vlasništvo medija i legalizacija dosadašnjeg kršenja zakona od strane kompanije u državnom vlasništvu – Telekomu Srbije, kao i uticaj na medijsko tržište” – navedeno je u izveštaju.¹

Pravnosnažna oslobađajuća presuda u slučaju ubistva Slavka Ćuruvije

U petak 2. februara 2024. godine Apleacioni sud u Beogradu objavio je [odluku](#) svog Posebnog odeljenja za organizovani kriminal, donetu 19. aprila 2023. godine. Usvajanjem žalbi odbrane i delimičnim usvajanjem žalbe tužilaštva – preinačena je prvostepena (osuđujuća) presuda za ubistvo novinara Slavka Ćuruvije. Okrivljeni Radomir Marković pravnosnažno je oslobođen optužbe da je izvršio krivično delo Teško ubistvo u podstrekavanju, a okrivljeni Milan Radonjić, Miroslav Kurak i Ratko Romić da su, kao saizvršioc, izvršili krivično delo Teško ubistvo. Podseća se, preinačenom presudom Višeg suda u Beogradu, okrivljeni Radomir Marković i Milan Radonjić bili su osuđeni na kaznu zatvora u trajanju od po 30 godina, dok su okrivljeni Miroslav Kurak i Ratko Romić bili osuđeni

¹ Autorka izveštaja: Marija Babić, izdavač: Nezavisno udruženje novinara Srbije.

na kaznu zatvora u trajanju od po 20 godina. Protiv odluke Apelacionog suda nije moguće izjaviti redovni pravni lek, te se promena ishoda sudskog postupka ne može očekivati. Vrhovno javno tužilaštvo najavilo je da će podneti vanredni pravni lek: Zahtev za zaštitu zakonitosti, i u tu svrhu od nadležnog suda zatražilo je spise predmeta. Iako se promena statusa pravnosnažno oslobođenih neće promeniti, u postupku po zahtevu za zaštitu zakonitosti biće ispitano da li je došlo do povrede zakona.

Nakon gotovo 25 godina od ubistva Slavka Ćuruvije, i skoro devet godina dugog sudskog postupka ispostavlja se da za ubistvo novinara niko nije odgovoran.

Apelacioni sud u svojoj odluci je rekao:

Apelacioni sud, u odsustvu neposrednih i posrednih dokaza koji bi pouzdano potvrdili da su okr. Marković, Radonjić, Kurak i Romić izvršiocima ovog krivičnog dela, nalazi da nisu na nesumnjiv način dokazani navodi optužbe, te je usvajanjem žalbi odbrane i delimičnim usvajanjem žalbe Tužilaštva, preinačio prvostepenu presudu tako što je oslobodio od optužbe okr. Markovića da je izvršio krivično delo teško ubistvo u podstrekavanju, a okr. Radonjića, Kuraka i Romića da su kao saizvršiocima izvršili krivično delo teško ubistvo, dok su oštećeni upućeni na parnični postupak radi ostvarivanja imovinskopravnog zahteva.

Činjenica da je pok. Slavko Ćuruvija bio kritičar tada aktuelne vlasti, za ovaj Sud nije sporna, ali s obzirom na to da je u odnosu na okrivljene doneta oslobađajuća presuda, to se Sud nije ni mogao upuštati u motive izvršenja ovog krivičnog dela.

Suđenje za ubistvo Slavka Ćuruvije otpočelo je sedamnaest godina nakon njegovog ubistva. Radomir Marković, nekadašnji šef Resora državne bezbednosti (RDB), Milan Radonjić, nekadašnji šef beogradskog centra RDB-a, Miroslav Kurak i Ratko Romić, nekadašnji pripadnici RDB-a, dva puta su (prvi put 2019, a drugi put 2021. godine) u prvom stepenu oglašeni krivim za ubistvo Slavka Ćuruvije. Oba puta izrečena im je kazna zatvora u ukupnom trajanju od 100 godina (Radomir Marković i Milan Radonjić bili su osuđeni na kaznu zatvora u trajanju od po 30 godina, a Miroslav Kurak i Ratko Romić na kaznu zatvora u trajanju od po 20 godina). Kao neposredni izvršilac ubistva označeno je NN lice. Iako su se u javnosti pojavile informacije da će ishod postupka biti oslobađajuća presuda – na to su ukazivali Veran Matić, predsednik Komisije za istraživanje ubistava novinara, i inspektor Dragan Kecman, član Komisije za istraživanje ubistava novinara² – na objavljivanje presude čekalo se deset meseci. Presuda kojom su optuženi za ubistvo Slavka Ćuruvije pravnosnažno oslobođeni izazvala je

² [Marker: O presudi Apelacionog suda u Beogradu u slučaju Slavka Ćuruvije \(2.2.2024.\)](#)

burne reakcije kako u domaćoj, tako i u međunarodnoj javnosti.

Novinarska udruženja, medijske asocijacije i sindikati pozvale su javnost i kolege na protest: „Za Slavka. Za nas kojima su izbili dah”.³

Slavko Ćuruvija fondacija u svom saopštenju, između ostalog, navela je:

Ova je presuda duboko uznemirujuća za porodicu, prijatelje, kolege i poštovaoce novinara i izdavača ubijenog zato što je javno kritikovao zločinački režim Slobodana Miloševića. Ona predstavlja jasan znak da država nije u stanju da se obračuna sa najmračnijim delovima sopstvenih službi iz devedesetih i da one i dalje imaju ogroman uticaj i na pravosuđe i na političke procese u Srbiji.

Predsednik Komisije za istraživanje ubistava novinara Veran Matić izjavio je:

*Posle skoro 25 godina od ubistva Slavka Ćuruvije, deset godina od početka suđenja, dve prvostepene osuđujuće presude na ukupno 100 godina zatvora za optužene, stigla je oslobađajuća presuda, koja je konačna kada je reč o do sada optuženim licima. Od aprila prošle godine pronose se informacije da je posle otvorenog zasedanja Apelacionog veća doneta oslobađajuća presuda. Neobjašnjivo je da se devet meseci piše otpravak presude. Nemam odgovore na brojna pitanja koja mogu da se postave kada je reč o ovoj konačnoj presudi.*⁴

Koalicija za slobodu medija i Safejournalist mreža u zajedničkom saopštenju je rekla:

*Koalicija za slobodu medija i Safejournalist mreža razočarani su odlukom Apelacionog suda da oslobodi okrivljene za ubistvo Slavka Ćuruvije. Jedini slučaj ubistva novinara u Srbiji koji je dospao do suda, nije okončan osuđujućom pravosnažnom presudom. Ovom presudom država pokazuje da nije sposobna ili ne želi da reši slučajeve ubistva novinara. Takođe, šalje se poruka novinarima da ih država neće zaštititi.*⁵

U saopštenju OEBS-a stoji:

Činjenica da ovaj slučaj i dalje ostaje nerešen skoro 25 godina nakon što je ovaj hrabri novinar ubijen, veoma je uznemirujuća, navodi Ribeiro. Nekažnjivost ovog gnusnog zločina ne samo

³ [Protest ispred Apelacionog suda zbog presude za ubistvo Slavka Ćuruvije: "Ubili ste pravdu, ali istina živi"](#), tekst objavljen 5.2.2024. na portalu Insajder TV.

⁴ [Oslobađajuća presuda za ubistvo Ćuruvije: "Veliki poraz za društvo u Srbiji"](#), tekst objavljen 4.2.2024. na portalu Glasa Amerike.

⁵ [Koalicija za slobodu medija i SafeJournalists mreža: 25 godina kasnije i dalje bez pravde za Slavka Ćuruviju](#), saopštenje objavljeno 4.2.2024. na portalu Cenzolovka.

da je izuzetno bolna za Ćuruvijinu porodicu i kolege, već je i duboko razočaravajuća za celo srpsko društvo. Pravi test društva zasnovanog na vladavini zakona je kako ono donosi pravdu, posebno onima koji se izlažu riziku da se bore za vrednosti slobodnih medija.⁶

Odluka Tužilaštva za organizovani kriminal u slučaju ubistva Milana Pantića

Početkom februara Udruženje novinara Srbije (UNS) objavilo je informaciju da je Tužilaštvo za organizovani kriminal (TOK), šesnaest meseci nakon što mu je prosleđena dokumentacija iz Višeg javnog tužilaštva u Jagodini, utvrdilo da ne postoji zakonski osnov da to tužilaštvo zasnuje nadležnost u slučaju ubistva Milana Pantića. To je drugi put za četiri godine da TOK donosi istu odluku. U odgovoru TOK-a navodi se da je to tužilaštvo 9. novembra 2023. godine vratilo spise predmeta Višem tužilaštvu u Jagodini na dalje postupanje.⁷ UNS je odluku tužilaštva ocenio kao sramnu i nedopustivu, i podsetio da je UNS, zajedno sa Komisijom za istraživanje ubistava novinara, više puta ukazivao na okolnosti pod kojima je ubijen novinar Milan Pantić, a koje su takve da prevazilaze kapacitete Višeg tužilaštva u Jagodini, te da postoji dovoljno razloga da TOK u ovom slučaju preuzme postupanje. UNS je podsetio i na podatak da je [Međunarodna federacija novinara](#), na inicijativu UNS-a, usvojila Rezoluciju o Milanu Pantiću. U toj rezoluciji insistira se na efikasnosti u postupanju u slučaju ubistva Milana Pantića, a od TOK-a se traži da u ovom slučaju zasnuje nadležnost.⁸

Slučaj Radio Goraždevca

Medij Radio Goraždevac obavestio je javnost da je kosovska policija, tokom akcije [upada](#) kosovske policije u prostorije Privremenog organa opštine Peć u Goraždevcu, pretresla automobil ekipe tog medija, koja je krenula na novinarski zadatak. Glavni i odgovorni urednik Radio Goraždevca Darko Dimitrijević objasnio je da ga je komandir stanice policije za region Peć informisao da je neophodno da pretresu automobil, zahtevajući od njega da mu, u prisustvu dva svedoka, preda ključ. Nakon 20 minuta čekanja, kako je Dimitrijević objasnio, došlo je više pripadnika kosovske policije i otpočeli su pretres. Iako prilikom pretresa nisu našli ništa što bi moglo biti problematično, prema Dimitrijevićevim rečima, policija se prema novinarskoj ekipi ophodila vrlo drsko. Dimitrijević je napomenuo i to da je deo kosovske policije, nakon upada u zgradu PO opštine Peć, upao i u prostorije

⁶ [OSCE Media Freedom Representative and OSCE Head of Mission to Serbia dismayed by acquittals in Ćuruvija murder case](#), saopštenje objavljeno 2.2.2024. na portalu OEBS-a.

⁷ [Tužilaštvo za organizovani kriminal odlučilo da nije nadležno u slučaju Milana Pantića](#)

⁸ [UNS: Nedopustiva i sramna odluka Tužilaštva za organizovani kriminal da ne preuzme istragu ubistva Milana Pantića](#), saopštenje objavljeno 2.2.2024. na portalu UNS-a.

Radio Goraždevca, što je bilo usnimljeno. Redakcija Radio Goraždevca najavila je podnošenje žalbe policijskom inspektoratu Kosova.⁹

Slučaj OK radija

Osnovni sud u Vranju prihvatio je sporazum o priznanju krivičnog dela koji je Stefan Ilić, direktor firme „Colosseum gest doo” Vranje, zaključio sa tužilaštvom. Stefan Ilić osuđen je na godinu dana zatvora, koju će izdržavati u kućnim uslovima, bez elektronskog nadzora, i na novčanu kaznu u iznosu od 400.000 dinara zbog nelegalne gradnje usled koje je zazidan prozor redakcije OK radija. Pravno lice čiji je Ilić direktor obavezano je da plati kaznu u iznosu od pet miliona dinara. Više o tom slučaju može se pročitati u [Monitoringu medijske scene za mesec januar 2024. godine](#).

Imajući u vidu činjenicu da gradska uprava još uvek nije srušila nelegalni objekat u sastavu kockarnice kojim su zazidane kancelarije OK radija (iako je nadležna inspekcija donela rešenje za rušenje), predsednik upravnog odbora Asocijacije nezavisnih elektronskih medija (ANEM) i član Stalne radne grupe za bezbednost novinara Veran Matić uputio je [otvoreno pismo](#) gradonačelniku Vranja dr Slobodanu Milenkoviću i načelniku Gradske uprave Grada Vranja Dušanu Artonoviću. Otvorenim pismom zatraženo je hitno rušenje nelegalno izgrađenog objekta. Da nelegalno izgrađen objekat mora biti srušen u najkraćem mogućem roku – jedan je od zaključaka donetih na sastanku Stalne radne grupe za bezbednost novinara (SRG) održanom u drugoj polovini februara. Pored predstavnika SRG-a, sastanku je prisustvovao i veliki broj novinara i kontakt tačaka u tužilaštvima i policiji iz Pčinjskog i Jablaničkog okruga.¹⁰

Slučaj „RTV M” iz Knjaževca

Vlasnik „RTV M” Milan Petrović obavestio je javnost da su u noći između 7. i 8. februara presečeni kablovi na krovu zgrade iz koje se emituje program „RTV M”. Prema njegovim rečima, samo određeni broj lica ima pristup krovu. Podsetio je na to da ovo nije prvi napad na taj medij. U maju 2023, na istoj zgradi polomljeni su prozori, a učinioci tog napada još uvek nisu identifikovani. Prema podacima iz [NUNS-ove baze](#) o napadima na novinare, policija je na lice mesta izašla u najkraćem roku i obavestila nadležnog dežurnog javnog tužioca, koji je potom dao nalog da se izvrši uviđaj.

⁹[Policija maltretirala ekipu Radio Goraždevca, pokušala da zapleni auto sa produkcijskom opremom](#), tekst objavljen 2.2.2024. na portalu Radio Goraždevac.

¹⁰ [Zid mora biti srušen](#), tekst objavljen 21.2.2024. godine na portalu Bezbedni novinari.

II MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA

Tokom februara 2024. godine nije bilo značajnijih novosti u segmentu koji pokriva ovo poglavlje Monitoringa.

III IMPLEMENTACIJA POSTOJEĆIH PROPISA

Projektno sufinansiranje i novinarsko istraživanje

Subotička policija sredinom februara pozvala je Branka Žujovića, novinara iz Subotice, da pruži informacije do kojih je došao tokom izrade serije istraživačkih tekstova koji se bave zloupotrebom novca namenjenog projektom sufinansiranju. Istraživačke tekstove u okviru projekta „[Milioneri iz konkursnog blata](#)” Žujović je objavio je sredinom 2022. godine. Prema [izjavi](#) koju je dao za UNS, Posebno odeljenje Višeg javnog tužilaštva u Novom Sadu još u jesen 2022. godine najavilo je ispitivanje iznetih navoda, međutim, od svih neregularnosti na ukazao, predmet interesovanja tužilaštva bile su samo one u Opštini Odžaci. „Pretprošlog ponedeljka dao sam u Subotici izjavu, inače vrlo ljubaznoj inspektorki iz Policijske uprave u Somboru. Od nje sam doznao da će detaljno biti istražen samo slučaj nepostojeće scenografije, plaćene 900.000 dinara u okviru jednog medijskog projekta u Opštini Odžaci, rekao je Žujović za UNS.”¹¹

Raspisani konkursi za projektno sufinansiranje

Konkurs za sufinansiranje projekata u oblasti javnog informisanja sredinom februara raspisao je privremeni organ Grada Novog Pazara. U odnosu na prošlu godinu, budžet je manji za sedam miliona dinara. Ukupan iznos sredstava za sufinansiranje sadržaja namenjenih za televiziju, radio, internet portale, štampane medije i novinske agencije – iznosi 39 miliona dinara. Najniži iznos sredstava koji se po projektu može odobriti iznosi 200.000 dinara, dok najveći iznosi 30 miliona dinara.¹²

Ministarstvo informisanja i telekomunikacija Vlade Republike Srbije poslednjeg dana februara [objavilo je](#) devet javnih poziva za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja u oblasti javnog informisanja za 2024. godinu. Za realizaciju konkursa iz budžeta Republike Srbije opredeljeno je 337 miliona dinara. U odnosu na prethodnu godinu iznos opredeljenih sredstava viši je za 27

¹¹ [Branko Žujović dao izjavu u policiji povodom svojih istraživanja o zloupotrebama novca za projektno sufinansiranje medija u Odžacima](#), autor: K. Kovač Nastasić, tekst objavljen 13.2.2024. na portalu UNS-a.

¹² [Novi Pazar raspisao konkurs za sufinansiranje medijskih projekata](#), tekst objavljen 13.2.2024. na portalu UNS-a.

miliona dinara. Raspisani su sledeći konkursi:

- za sufinansiranje projekata stručne edukacije, unapređenja profesionalnih i etičkih standarda i istraživanja u oblasti javnog informisanja;
- za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja za internet medije;
- za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja;
- za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja za štampane medije i servise novinskih agencija;
- za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja koji se realizuju putem elektronskih medija čiji izdavači imaju sedište na teritoriji AP Kosovo i Metohija;
- za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja namenjenih pripadnicima srpskog naroda u zemljama regiona;
- za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja za televizije u 2024. godini;
- za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja na jezicima nacionalnih manjina;
- za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja namenjenih osobama sa invaliditetom.

Poništen konkurs za sufinansiranje projekata u oblasti javnog informisanja

U drugoj polovini februara članovi Gradskog veća Grada Leskovca poništili su konkurs za sufinansiranje projekata u oblasti javnog informisanja raspisan 24. januara 2024. godine. Kao razlog za svoju odluku naveli su neophodnost za usklađivanjem sa novim [Pravilnikom o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja](#) koje je Ministarstvo informisanja i telekomunikacija u međuvremenu usvojilo. Najavljeno je raspisivanje novog konkursa koji će trajati u periodu od 19. februara do 11. marta.¹³

Smanjenje budžeta za projektno sufinansiranje nakon donošenja novog Zakona o javnom informisanju i medijima

Prema istraživanju autorke Ivane Predić objavljenom na portalu Cenzolovka, donošenje novog Zakona o javnom informisanju i medijima (ZJIM) imalo je za posledicu to da su gradovi Pančevo i Novi Sad značajno umanjili sredstva namenjena projektom sufinansiranju proizvodnje medijskih sadržaja

¹³ [Poništen konkurs za medijske projekte i raspisan novi](#), tekst objavljen 13.2.2024. godine na portalu Jugpress.

u oblasti javnog informisanja. Izostali su odgovori na pitanja: *Zašto je to tako? Da li će rebalansom budžeta sredstva biti uvećana? U koju svrhu će se utrošiti novac koji je prethodnih godina bio korišćen za sufinansiranje medijskih sadržaja?* Indikativno je to da su navedeni gradovi godinama unazad na konkursima podržavali medije koji redovno krše Kodeks novinara Srbije, a da je novim ZJIM-om (čl. 24) predviđen kriterijum prema kome će se ceniti u kojoj se meri medij (putem koga će projekat biti realizovan) pridržava profesionalnih i etičkih standarda. Istraživanje je pokazalo da izdvajanja u gradovima Niš i Novi Pazar nisu značajno odstupila od prošlogodišnjih iznosa, a da su se u pojedinim gradovima poput Leskovca i Subotice izdvajanja po rečenom osnovu povećala. Slična situacija, negde manjeg povećanja, negde manjeg smanjenja izdvajanja, navedeno je u tekstu, zabeležena je i u drugim gradovima u Srbiji (Vranju, Pirotu, Zrenjaninu i Čačku).¹⁴

Javni konkurs Regulatornog tela za elektronske medije

Početkom februara Regulatorno telo za elektronske medije (REM) raspisalo je [Javni konkurs za izdavanje dozvola za pružanje medijske usluge televizije u slobodnom pristupu putem terestričkog digitalnog prenosa za zonu raspodele \(Allotment\)](#). Rok za prijavu na konkurs ističe 9. aprila 2024. godine (30 dana od dana raspisivanja konkursa).

Baveći se tim pitanjem, UNS je ukazao na dva problema. Prvi problem vidi u činjenici da REM kasni sa raspisivanjem konkursa (što se ne događa prvi put)¹⁵, dok drugi problem vidi u tome što će više od 40 regionalnih televizija (koje program emituju u zonama pokrivanja za koje je raspisan konkurs) biti primorane da u jednom periodu program emituju bez dozvole, imajući u vidu da dozvole koje regionalne televizije trenutno poseduju ističu 7. marta 2024. godine, a da program treba da emituju dok se konkursna procedura ne okonča. Podseća se, Zakonom o javnom informisanju i medijima propisano je da je organ koji konkurs raspisuje dužan da ga raspiše najkasnije do 1. marta tekuće godine za tu kalendarsku godinu.

UNS je odgovore zatražio od REM-a, međutim, oni su izostali. Odgovore nije dalo ni Ministarstvo informisanja i telekomunikacija (MIT). UNS je to ministarstvo upitao imaju li neki predlog za rešavanje sporne situacije, kao i to da li će televizije imati pravo da učestvuju na konkursima za projektno sufinansiranje proizvodnje medijskih sadržaja u oblasti javnog informisanja.¹⁶

¹⁴ [Milioni opredeljeni za medije nestali iz budžeta Novog Sada i Pančeva, gradova koji su bili među najvećim finansijerima prorežimskih tabloida i televizija](#), autorka: Ivana Predić, tekst objavljen 27.2.2024. na portalu Cenzolovka.

¹⁵ [REM kasni sa sprovođenjem konkursa, televizije i radio stanice emituju program bez dozvole](#), autor: K. Kovač Nastasić, tekst objavljen 31.1.2024. na portalu UNS-a.

¹⁶ [REM ponovo kasni, više od 40 televizija od 7. marta ostaje bez dozvole](#), autor: K. Kovač Nastasić, tekst objavljen 21.2.2024. na portalu

IV SLAPP TUŽBE USMERENE PREMA NOVINARIMA I MEDIJIMA

Krajem februara Evropski parlament usvojio je [anti-SLAPP direktivu](#). Ona predstavlja minimum standarda donetih kako bi se zaštitili branitelji javnog interesa u borbi sa (sudskim) postupcima koji se zloupotrebljavaju s ciljem da se spreči učešće javnosti u temama od javnog interesa. Dve ključne zaštitne mere uvedene Direktivom odnose se na „rano” odbacivanje tužbe (u fazi dok postupak još nije odmakao) i na uvođenje mogućnosti da tužilac tuženom, pored plaćanja troškova postupka, isplati i naknadu štete. Ukoliko inicijator SLAPP postupka izabere da postupak pokrene u zemlji u kojoj ima najveću šansu za uspeh (državu van EU koja nema usvojeno anti-SLAPP zakonodavstvo), nova pravila obezbeđuju da odluka doneta u očigledno neosnovanim postupcima vođenim pred sudovima zemalja van EU neće biti priznata. Države članice EU pobrinuće se da potencijalne žrtve *zlonamernih* tužbi mogu da na jednom mestu pristupe informacijama o proceduralnim zaštitnim merama i pravnim lekovima, uključujući i pravnu pomoć, finansijsku i psihološku podršku. Države članice u obavezi su da obezbede i pružanje pravne pomoći u prekograničnim građanskim postupcima. Ustanovljena je i dužnost objavljivanja svih pravosnažnih presuda u SLAPP slučajevima.¹⁷

Iako se Direktiva neće primenjivati u Srbiji, ona predstavlja i za našu zemlju važan dokument, imajući u vidu činjenicu trend tužbi sa SLAPP karakterom raste i ovde, što beleže relevantni kako domaći, tako i međunarodni izveštaji.¹⁸ Takođe, jedan broj domaćih nevladinih organizacija koje se već bave SLAPP fenomenom u Srbiji zagovara uvođenje izmena u našem zakonodavstvu.¹⁹

Ova publikacija objavljena je uz finansijsku pomoć Evropske unije i Misije OEBS u Srbiji. Za sadržinu ove publikacije isključivo je odgovorna Asocijacija nezavisnih elektronskih medija i ta sadržina nipošto ne izražava zvanične stavove Evropske unije i Misija OEBS u Srbiji.

UNS-a.

¹⁷ <https://europa.rs/evropski-parlament-usvojio-direktivu-protiv-slapp-tuzbi/>

¹⁸ U [Godišnjem izveštaju Evropske komisije o Srbiji za 2023. godinu](#) između ostalog, navedeno da takve tužbe naročito podnose pripadnici nacionalnih i lokalnih organa, da iste mogu proizvesti efekat odvracanja, uključujući i autocenzuru, kao i da se preko njih vrši pritisak i na finansijske i na kadrovske kapacitete medija.

¹⁹ [EU usvojila direktivu protiv SLAPP tužbi, u Srbiji - ništa](#), autorka: M. Vučić, tekst objavljen 29.2.2024. na portalu Raskrikavanje.